

Diarienummer: DO 2024/2430

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Ansökan om stämning

Kärande: Diskrimineringsombudsmannen
Box 4057
169 04 Solna

Företrädd av: Processförarna Björn Olof Bräutigam och
Sofie Haggård Larsson
Adress som ovan
E-post bjorn.olof.brautigam@do.se och
sofie.haggard-larsson@do.se
Telefon 08–120 20 738 och 08–120 20 777

Svarande: Staten genom Försvarmakten, 202100-4615
107 85 Stockholm

Saken: Diskriminering och ersättning enligt
diskrimineringslagen

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansöker härmed om stämning mot staten genom Försvarmakten (Försvarmakten).

Inledning

DO för som part talan för A:s räkning med stöd av 6 kap. 2 § diskrimineringslagen. A har medgett att DO för hans talan i målet. A:s identitetsuppgifter framgår av [bilaga 1](#).

DO:s talan gäller diskriminering i samband med mönstring eller annan utredning om personliga förhållanden enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt alternativt antagningsprövning till annan motsvarande militär utbildning inom Försvarmakten (samtliga varianter nedan benämnda som ”prövning till grundutbildning med värnplikt”). Ansökningsförfarandet är uppdelat i olika steg, där vissa delar hanteras av Plikt- och provningsverket (PPV) och andra av Försvarmakten. I

organisatoriskt hänseende är det alltså fråga om en stegvis process där ansvaret mellan respektive myndighet kan skifta i olika skeden av antagningsprocessen.

Att DO riktar sin talan mot staten genom Försvarmakten beror dels på att Justitiekanslern – i två andra mål vid Stockholms tingsrätt¹ – har gett Försvarmakten i uppdrag att företräda staten i samtliga avseenden², dels på att diskrimineringen har skett genom tillämpning av gemensamma antagningskriterier för grundutbildning med värnplikt som har utformats av Försvarmakten (s.k. instruktioner att diskriminera). DO utgår därför från att Justitiekanslern även i detta fall kommer att ge Försvarmakten i uppdrag att företräda staten.

DO vill fästa tingsrättens uppmärksamhet på att DO denna dag har väckt talan mot staten genom Försvarmakten i fem andra mål. Talan i de målen stödjer sig på liknande omständigheter och på samma rättsliga grund, och bör enligt DO handläggas gemensamt med stöd av 14 kap. 6 § rättegångsbalken.

DO vill dock understryka att målen inte ska handläggas gemensamt med det mål som för närvarande handläggs på avdelning 2 och som är utsatt till huvudförhandling i oktober 2024.³ En gemensam handläggning skulle äventyra huvudförhandlingens genomförande på utsatt tid, och således i väsentlig mån fördröja det målets prövning.

I ansökan om stämning och bilagda handlingar förekommer uppgifter om A:s identitet och hälsotillstånd som kan omfattas av sekretess enligt 21 kap. 1 § och 36 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen. DO har därför valt att använda förkortningar för A:s namn. För att underlätta hanteringen framstår det som lämpligt om samma ordning tillämpas också under den fortsatta handläggningen.

Yrkanden

DO yrkar att staten genom Försvarmakten förpliktigas att till A utge diskrimineringsersättning med 45 000 kronor. På beloppet yrkas ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning till dess full betalning sker.

¹ Se Stockholms tingsrätts mål nr FT 14442-20 och T 17322-22.

² Se JK:s beslut med diarienummer 2456-20-4-3-2.

³ Mål nr T 17322-22.

DO yrkar också ersättning för sina rättegångskostnader.

Sammanfattning av grunderna för talan

Försvarsmakten har i strid med 2 kap. 15 § jämfört med 1 kap. 4 § 1 diskrimineringslagen, missgynnat A genom att behandla honom sämre än hur andra sökande till prövning till grundutbildning med värnplikt har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation. Missgynnandet har haft samband med att A har en diagnos i autismspektrumet, som är en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.

Missgynnandet har bestått i att Försvarsmakten den 3 februari 2023 har beslutat att avskriva A:s ansökan om prövning till grundutbildning utan att göra någon individuell prövning eller bedömning av hans faktiska lämplighet och förutsättningar för grundutbildning med värnplikt. Missgynnandet har skett genom tillämpning av Försvarsmaktens antagningskriterier FM MBG 2019, som föreskriver att en diagnos i autismspektrumet per automatik ska åsättas diagnosgrad 0 (”ej tjänstbar”), oavsett om diagnosen i det enskilda fallet medför några symptom av betydelse för den faktiska lämpligheten eller förmågan att reagera och fungera under krigs- och krigsliknande förhållanden. Missgynnandet har inneburit att A inte har getts samma möjlighet som andra sökande att få en individuell prövning och bedömning av sin faktiska funktionsförmåga att genomföra grundutbildning med värnplikt.

Behandlingen av A skiljer sig från hur Försvarsmakten behandlar (1) sökande utan en diagnos i autismspektrumet, (2) sökande som i och för sig har en diagnos i autismspektrumet, men som ännu inte har diagnosticerats för det, (3) sökande som i och för sig har en diagnos i autismspektrumet men som har underlåtit att ange det samt (4) sökande med vissa andra psykiatriska funktionsnedsättningar som inte per automatik åsätts diagnosgrad 0 utan ges en individuell prövning/bedömning av sina förutsättningar för grundutbildning med värnplikt.

För att använda en diagnos som ett uteslutningskriterium på ansökningsstadiet krävs att diagnosen i samtliga fall innebär att sökanden saknar en egenskap och/eller förmåga som uppställs som krav för samtliga sökande. Så är inte fallet med en diagnos i autismspektrumet, som innefattar en stor spridning av både symptom och symptomens allvarlighetsgrad. Det krävs därför en individuell prövning/bedömning av sökandens funktionsförmåga för att avgöra om personen saknar förutsättningar att genomföra grundutbildning med värnplikt.

Även om A vid en individuell bedömning inte skulle ha valts ut för att göra grundutbildning med värnplikt har den schabloniserade urvalsmetoden inneburit att han har missgynnats i en jämförbar situation. Detta eftersom A inte har fått samma möjlighet som andra sökande att bli prövad och bedömd utifrån sina individuella förutsättningar (jfr RH 2014:9).

Försvarsmakten är därför skyldig att betala diskrimineringsersättning till A enligt 5 kap. 1 § diskrimineringslagen.

Vid bedömningen av diskrimineringsersättningens storlek ska det särskilt beaktas (1) att det har varit fråga om direkt diskriminering, (2) att en genomförd grundutbildning med värnplikt utgör en förutsättning för anställning i militär befattning inom Försvarsmakten och att missgynnandet därmed i förlängningen innebär att A har uteslutits från en del av den statliga arbetsmarknaden (3) att diskrimineringen har skett systematiskt och (4) att staten har ett särskilt ansvar, enligt såväl nationell som internationell rätt, att motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning (se 1 kap. 2 § 5 regeringsformen samt artiklarna 4.1 b, 4.1 d och 5 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, SÖ 2008:26).

Bevisning

DO avvaktar med att åberopa bevisning tills det är klarlagt vilka omständigheter som är tvistiga mellan parterna.

Övrigt

Ansökningsavgiften är betalad. Processförarnas behörighet att företräda DO framgår av bifogad fullmakt, se [bilaga 2](#) (inges separat).

Björn Olof Bräutigam

Sofie Haggård Larsson

Bilagor

1. Identitetsuppgifter
2. Fullmakt